

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

**Developing Morality, Ethics and 8 Desirable Characteristics Based on the 2008
Basic Education Core Curriculum: A Case Study of Kae Dam Witthayakhan School,
Maha Sarakham Educational Service Area Office 1**

ทองพูล ภูสิม¹ ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน² และสมบัติ ฤทธิเดช³

Thongphun Phusim,¹ Sakphong Homhuan² and Sombat Ritthidet³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัย ครูโรงเรียนแกดำวิทยาคาร จำนวน 23 คน นักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร 341 คน ผู้ปกครองนักเรียน 319 คน ในปีการศึกษา 2552 มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้ **ระยะที่ 1** สสำรวจสภาพปัจจุบันระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร **ระยะที่ 2** พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม **ระยะที่ 3** สสำรวจระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง การพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า

สภาพก่อนการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร พบว่า พฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนจากการประเมินพฤติกรรมทั้งจากครู ผู้ปกครองนักเรียน และตัวนักเรียนเอง อยู่ในระดับปฏิบัติการปานกลาง จากการสอบถาม การสัมภาษณ์คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียน พบว่า ระดับพฤติกรรมยังไม่เป็นไปตามความต้องการของคณะครูและผู้ปกครอง หลังจากที่ได้พัฒนาโดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) และการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ป.ด. (การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ DODT (Organization Development and Transformation) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รับต้นฉบับ 5 มิถุนายน 2553 รับลงพิมพ์ 30 กรกฎาคม 2553

และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เปรียบเทียบก่อนและหลัง การพัฒนานั้นเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมในแต่ละด้าน ก่อนการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย จากครู 3.50 ผู้ปกครอง 3.49 และนักเรียน 3.69 หลังจากการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย จากครู 4.49 ผู้ปกครอง 4.48 และนักเรียน 4.49

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

ABSTRACT

This study aimed to assess levels of behaviors, and develop morality, ethics and 8 desirable characteristics based on the 2008 Basic Education Core Curriculum of the students at Kae Dam Witthayakhan School under Maha Sarakham Educational Service Area Office 1. Research participants consisted of a researcher, 23 teachers, 341 students at Kae Dam Witthayakhan School in 2009, and 319 parents of the students. The study was divided into 3 phases: 1) contextual study of moral and ethical behaviors, and 8 desirable characteristics of Kae Dam Witthayakhan School students based on the 2008 Basic Education Core Curriculum, 2) development of morality, ethics and 8 desirable characteristics of the students based on the core curriculum by using the quality cycle of Demming' (PDCA) and participatory action research (PAR), 3) assessment of the levels of moral and ethical behaviors and 8 desirable characteristics of the students based on the core curriculum by comparing their behavior between before and after the development.

The study showed that the average level of morality, ethics and 8 desirable characteristics of Kae Dam Witthayakhan School students before the development assessed by the teachers, parents, including self assessment of the students was moderate. Moreover, the finding indicated that the average level of morality, ethics and 8 desirable characteristics of Kae Dam Witthayakhan School students regarding the requirement of the 2008 Basic Education Core Curriculum was low. The quality cycle (PDCA) of Demming and the participatory action research were employed for the development of morality, ethics and 8 desirable characteristics, and the results indicated that the average level of morality, ethics and 8 desirable characteristics of the students after the development was higher than that of before the development. The average levels of the behavior assessed by the teachers, parents and self assessment of the students before the development were 3.50, 3.49 and 3.69 respectively. Whereas, the average levels of the behaviors assessed by the teachers, parents and self assessment of the students after the development were 4.49, 4.48 and 4.49 respectively.

Keywords : Developing Morality, Ethics and 8 Desirable Characteristics Based on the 2008 Basic Education Core Curriculum

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก จากการวิจัยและติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในระยะ 6 ปีที่ผ่านมา จากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผลจากงานวิจัย ของ สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ วิรัชชัย ได้พบประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติและผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐานส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบเคียงผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-2)

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทย ให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทันให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริม

ผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-2)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้าง เวลาเรียนพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-2)

ในปัจจุบันเรื่องคุณธรรม จริยธรรมนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับการกล่าวถึงกันมาก ในหลายลักษณะ เมื่อเกิดความสับสนวุ่นวายในสภาพสังคมที่ขาดความสงบสุขอันเนื่องมาจากความประเพณีหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของบุคคลบางกลุ่มในสังคม มักจะมีการวิพากษ์วิจารณ์และกล่าวโทษกันว่าเป็นเพราะขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความมีน้ำใจ มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเพราะสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพสังคมไทยเกิดการแข่งขันและเกิดการแก่งแย่งกันจนไม่สนใจคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้

นักเรียนและเยาวชนไม่สามารถปรับตัว ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้ จึงทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ไม่พึงประสงค์ นักเรียนเกิดปัญหาด้านการขาดคุณธรรมจริยธรรมและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ยากต่อการเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน (ศีลธรรม โพนะทา, 2546 : 1)

จากการศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ นักเรียนขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน แต่งกายไม่เป็นไปตามระเบียบ ไม่รับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย ไม่รู้จักประหยัด มักเอาสิ่งของของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่ร่าเริงแจ่มใส เห็นแก่ตัว ไม่สวมรองเท้า ถุงเท้า นักเรียนชายไม่คาดเข็มขัด เสื้อไม่ปกคลุมลักษณะของโรงเรียน แต่งกายไม่สะอาด ขาดความเป็นไทย (อเนก แท้สูงเนิน, 2547 : 90)

โรงเรียนแกดำวิทยาคารได้เล็งเห็นความสำคัญถึงภารกิจในการร่วมพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในโรงเรียน ให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความสุขในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ จากการศึกษาสภาพคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยการสอบถาม การสังเกตพฤติกรรม จากคณะครู ภาวสะท้อน จากชุมชน สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคารเหมือนกับนักเรียนโดยทั่วไป สาเหตุมาจากปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ที่สำคัญคือปัญหาทางด้านครอบครัว ส่วนมากเด็กนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร มีฐานะยากจน ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ได้อยู่ร่วมกัน จึงขาดการดูแลและเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพื่อสนองเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กล่าวคือ ถ้า

บุคคลเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทั้งตัวบุคคลและสังคมไทย ให้เจริญในทุกๆด้าน ทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความสงบสุข การพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงถือเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งปัญญา ความรู้ ควบคู่กับคุณธรรมและจริยธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมก่อน-หลังการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร
2. เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โรงเรียนแกดำวิทยาคาร อำเภอแกดำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ด้วยกัน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านพื้นที่วิจัย 4) ระยะเวลาในการวิจัย 5) กลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในครั้งนี้จะเน้นไปที่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

2. ด้านกระบวนการ ใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) โดยใช้กระบวนการพัฒนางวงจคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ได้แก่

(P) การวางแผน (D) การปฏิบัติงาน (C) การตรวจสอบ และ
(A) การปรับปรุงและแก้ไข

3. ด้านพื้นที่การวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้
กำหนดเขตพื้นที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) โรงเรียนแกดำวิทยาคาร
2) เขตบริการของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร

4. ระยะเวลาในการวิจัยปีการศึกษา 2552

5. กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

5.1 นักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ปีการศึกษา
2552 จำนวน 341 คน

5.2 ครูในโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ปีการศึกษา
2552 จำนวน 23 คน

5.3 ผู้ปกครองของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ
ของนักเรียนทั้ง 341 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ในปีการศึกษา 2552
จำนวน 341 คน

ครูโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ในปีการศึกษา 2552
จำนวน 23 คน

ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ในปี
การศึกษา 2552

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ปีการศึกษา 2552

ขั้นตอนการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระยะเวลาในการ
ดำเนินงานเป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ระดับพฤติกรรม
ด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา
ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร ใน
ภาพรวมว่าอยู่ในระดับใด

1.2 เป้าหมาย สํารวจสภาพปัญหาด้านคุณธรรม
จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของ
นักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคารจำนวน 341 คน จากครู
ผู้สอน 23 คน ผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 341 คน และ
นักเรียน 341 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม
ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การสนทนากลุ่มกับคณะครู ตัวแทน
ผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียน

1.4 วิธีดำเนินการ

1.4.1 ศึกษาสภาพปัญหา โดยการนิเทศการ
สอน และการรายงานของครูฝ่ายกิจการนักเรียน แล้วนำ
ปัญหาเสนอต่อที่ประชุมครู เพื่อสร้างความตระหนัก

1.4.2 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม งานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ ของเด็กและเยาวชน

1.4.3 สร้างเครื่องมือ โดยจัดทำแบบสอบถาม
แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 80 ข้อแบ่งออกเป็น
5 ระดับ ที่เป็นคำถามเกี่ยวกับด้านคุณธรรมจริยธรรมและ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกน
กลางการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านละ 10 ข้อ

1.4.4 นำแบบสอบถามที่จัดทำปรึกษาความ
ถูกต้องของเนื้อหาารูปแบบ การใช้ภาษากับอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

1.4.5 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับ
การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551

1.4.6 ปรับปรุงเครื่องมือ จัดทำฉบับสมบูรณ์
โดยคัดให้เหลือ 40 ข้อ ด้านละ 5 ข้อ ที่สอดคล้องกับบริบท
ของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ
สอบความถูกต้อง เหมาะสมอีกครั้ง

1.4.7 จัดประชุมคณะครูเพื่อทำความเข้าใจกับเครื่องมือและการนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.8 นำเครื่องมือที่ผ่านการชี้แจงและเสนอแนะกับผู้ร่วมวิจัยไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

1.4.9 นำข้อมูลปัญหาที่ได้จากการสำรวจมาจัดกระทำข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติและจัดอันดับความสำคัญเพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาต่อไป

1.5 ผลลัพธ์

1.5.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้รับทราบระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการพัฒนา

1.5.2 ได้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA)

2.2.2 เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร

2.2 เป้าหมาย

2.2.1 ผู้วิจัยและคณะครูของโรงเรียนแกดำวิทยาคาร (ผู้ร่วมพัฒนา)

2.2.2 นักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร 341 คน ได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.2.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน (ผู้ร่วมพัฒนา)

2.3 เครื่องมือที่ใช้

2.3.1 แบบสังเกตพฤติกรรม

2.3.2 แบบสัมภาษณ์นักเรียน

2.3.3 แบบบันทึกการประชุมการสนทนากลุ่ม

2.4 วิธีการดำเนินการ

2.4.1 ผู้วิจัยนำเสนอปัญหาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่สำรวจโดยใช้แบบสอบถามระดับพฤติกรรมจากระยะที่ 1 ต่อที่ประชุมคณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร

2.4.2 ผู้วิจัย คณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียน ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในแต่ละกิจกรรม

2.4.3 ผู้วิจัย คณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนนักเรียนร่วมกันจัดทำกลยุทธ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยใช้กระบวนการพัฒนาของเดมมิ่ง (PDCA) ดังนี้

P ขั้นการวางแผน ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนจากการสำรวจในระยะที่ 1 ร่วมกับคณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน ประชุมปรึกษาหารือสนทนาระดมความคิด (Focus group discussion) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ใช้ในการพัฒนางานวางแผนปฏิบัติการ

D ขั้นปฏิบัติตามแผน ผู้วิจัยคณะครูดำเนินงานจัดกิจกรรมตามแผนกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้

C ขั้นตรวจสอบผลการปฏิบัติการ ผู้วิจัยคณะครูที่รับผิดชอบกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ประเมินนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังจัดกิจกรรม

A ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัย คณะครู ตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนนักเรียนรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์สัมภาษณ์ทั้งขณะปฏิบัติ และภายหลังการปฏิบัติตามแผน มาร่วมกันวิเคราะห์ ประชุมปรึกษาหารือวิพากษ์ วิจารณ์ร่วมกันตามกรอบแนวคิด และสรุปรายงานผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร จำนวน 341 คน ว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หากยังไม่บรรลุผลก็ดำเนินการพัฒนา โดยเริ่มจาก ขั้ววางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นปรับปรุงแก้ไข ตามลำดับ ในคุณลักษณะที่ยังไม่เป็นไปตามความต้องการ

3. ระยะที่ 3 ประเมินผล ตรวจสอบระดับพฤติกรรม และรายงานผล

3.1 สรุปและรายงานผลการดำเนินการพัฒนา ประเมินพฤติกรรมนักเรียนเปรียบเทียบ ระหว่างการสำรวจพฤติกรรมในระยะที่ 1 ก่อนการพัฒนา และระยะที่ 2 หลังการพัฒนา ว่านักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

3.2 ผลลัพธ์ นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ชนิด ได้แก่

1. แบบสอบถาม

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 แบบมีโครงสร้าง

2.2 แบบไม่มีโครงสร้าง

3. แบบสังเกต

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอ ดังนี้

1. แบบสอบถามประเมินพฤติกรรมนักเรียน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 5 ตัวเลือก เพื่อสำรวจสอบถามเกี่ยวกับผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตามความคิดเห็น

ของครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ซึ่งเลือกตอบอย่างเสรีตามโครงสร้างเนื้อหาการประเมินทั้ง 8 ด้าน คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 เป็นแบบมีโครงสร้าง ใช้สอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์สภาพจริงของนักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวัน จากการกำหนดกิจกรรมจากคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกรอบที่วิจัย

2.2 แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พบเห็นในการสัมภาษณ์จะสดหรือสัมภาษณ์ปากเปล่ากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลแล้วสรุปในวาระการประชุม

3. แบบสังเกต เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ด้าน ใช้บันทึกสิ่งพบเห็นขณะที่สังเกต นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขต่อที่ประชุม

วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้ในการประเมินนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีขั้นตอนสร้างดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยและครูจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นแบบสำรวจประเมินระดับพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาในภาพรวมของนักเรียน โดยครู ผู้ปกครอง และตัวของนักเรียนเอง ในระยะที่ 1 และ ระยะที่ 3 โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว
กำหนดโครงสร้างแบบสำรวจ

1.2 ขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการ
วิจัย เกี่ยวกับการสร้างแบบสำรวจพฤติกรรม

1.3 สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาที่
กำหนด

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่
ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม เสนอแบบ
สำรวจต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ
ของเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสำรวจตามคำแนะนำของ
ผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บ
รวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้างใช้สอบถาม
เกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว
กำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 ขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
เกี่ยวกับรูปแบบการสัมภาษณ์

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างที่กำหนด

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนออาจารย์ที่
ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบ
และการใช้ภาษา จากนั้นจึงเสนอแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุง
แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เสนอผู้
เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของ
คำถามกับการพัฒนาคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ
ของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไป
ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยและคณะกรรมการพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นผู้
สังเกตและเป็นผู้รวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนด
ประเด็นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ที่จำเป็น
ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต

3.2 นำประเด็นที่จะสังเกตเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
การวิจัย เพื่อเสนอและสร้างแบบสังเกตตามประเด็นของการ
พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการ
ตามวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามระดับ
พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551 จาก ครู ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน การประชุมกลุ่ม
ย่อยจากคณะครู ผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน แล้วนำมา
วิเคราะห์เพื่อหาระดับสภาพปัจจุบันด้านคุณธรรมจริยธรรม
และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ของนักเรียนว่า
อยู่ในระดับใด

ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การ
สัมภาษณ์นักเรียน ในแต่ละกลยุทธ์โดยผู้วิจัยและคณะครู
การประชุมกลุ่มย่อยจากคณะครู ตัวแทนผู้ปกครองและ
ตัวแทนนักเรียน

ระยะที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามระดับ
พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.
2551 จากครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน การประชุม
เพื่อระดมความคิดเห็นจากคณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง และ
ตัวแทนนักเรียน นำมาเปรียบเทียบกับผลการพัฒนาระยะที่ 1
แล้วสรุปรายงานผลการพัฒนา

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. กรอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่
แบบสอบถามระดับพฤติกรรม

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การ
สนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกต

2. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์การสังเกต การบันทึกและการสำรวจ จากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นำมาจัดแยกเป็นพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ด้าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ เชื่อถือได้ ให้คะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ วิเคราะห์เชิงเนื้อหาในรูปของคณะกรรมการโดยอาศัยหลักการ มีส่วนร่วมกับคณะครู ว่านักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร มี ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับใด แล้วหาทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ระดับพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ จากกลุ่มเป้าหมาย การสนทนา กลุ่มย่อย

3.2 ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์การสังเกต การบันทึกการ สนทนากลุ่ม และการสำรวจเพื่อประเมินพฤติกรรมเปรียบเทียบเป็นระยะๆ

3.2.2 จำแนกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การ สังเกต การบันทึกการสนทนากลุ่ม จัดเป็นหมวดหมู่หรือ เป็นกลุ่ม เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์

3.3 ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมจาก ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 จากการสำรวจระดับพฤติกรรมหลังการ พัฒนาดังนี้

3.3.1 สรุปรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนา

3.3.2 นำเสนอผลการวิจัย โดยวิธีการ พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยแสดงผล การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากกลยุทธ์ที่กำหนด ส่วนของข้อมูลแบบสอบถามทำการ ตรวจสอบให้คะแนน

3.3.3 นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ ทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำ ค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลงความหมาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 102)
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 102)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยใช้ แบบสอบถามวัดระดับพฤติกรรมนักเรียนและการสนทนา กลุ่มย่อยร่วมกันของคณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจระดับพฤติกรรมจากคณะครู ผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง จากตัวนักเรียนอยู่ ในระดับมาก จากการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์แบบ ไม่มีโครงสร้าง เพื่อระดมความคิดจากคณะครู ตัวแทน ผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน พบว่าพฤติกรรมที่แสดงออกของ นักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เรื่อง คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ มีข้อค้นพบดังนี้ นักเรียนส่วนมากไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้ไม่ ปฏิบัติตามระเบียบที่ทางโรงเรียนกำหนด เช่น มาโรงเรียน สาย ไม่เข้าเรียน ทั้งขยะไม่เป็นที่ ไม่เข้าแถวเวลารับของหรือ ซื้ออาหารที่โรงอาหาร ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน ไม่สนใจ คะแนน ไม่กลัวการติตศูนย์ ขาดความมั่นใจ ไม่เสียสละ ไม่มีความอดทน มีพฤติกรรมด้านชั่วช้า เดินผ่านครูไม่ยกมือไหว้ นักเรียนชายขาดภาวะผู้นำ สุบบุหรี หนีกลับบ้านก่อน

โรงเรียนเล็ก มีพฤติกรรมชั่วสาว เล่นการพนัน การดื่มสุรา ใช้สารเสพติด การทะเลาะวิวาท

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลังจากที่ได้สภาพปัจจุบันระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคารดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะครูตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนานักเรียนโดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา คือ

- 1) ใช้กระบวนการพัฒนาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA)
- 2) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เน้นการสร้างองค์ความรู้
- 3) ใช้หลักการมีส่วนร่วมจาก นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวไว้ด้วยกัน 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ฝึกปฏิบัติให้เป็นกิจวัตร กลยุทธ์ที่ 2 สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 3 สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม เชิดชูและยกย่องคนดี กลยุทธ์ที่ 5 ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชนได้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจำนวน 15 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม รักการอ่าน แทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ แทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบพระพบธรรม ค่ายพุทธบุตร กิจกรรมคุณธรรมวันศุกร์ การสร้างวินัยเชิงบวก กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม คนดีศรีแกดำ กิจกรรมเยาวชนต้นแบบภาคีเครือข่ายผู้ปกครอง เยี่ยมบ้าน 100% โดยแบ่งวงรอบในการพัฒนาออกเป็น 2 รอบพัฒนา

ระยะที่ 3 สสำรวจระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อเปรียบเทียบ ก่อน-หลัง การพัฒนา จากการดำเนินการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์ที่ได้วางไว้และกิจกรรมที่ทั้ง 15 กิจกรรมส่งผลให้ระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของเด็กนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคารโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ ก็ดีขึ้นเป็นที่พึงพอใจของครูและผู้ปกครอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 สรุปได้ดังนี้ สภาพก่อนการดำเนิน การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร พบว่า พฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนจากการประเมิน พฤติกรรมทั้งจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียนอยู่ในระดับปฏิบัติการปานกลาง จากการสอบถาม การสัมภาษณ์คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคาร เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนพบว่านักเรียนยังมีปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ คือ มาโรงเรียนสาย การหนีเรียน หลบเรียน ไม่สนใจเรียน การลักขโมย การมีพฤติกรรมชั่วสาว เล่นการพนัน การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด การทะเลาะวิวาท จากสภาพปัจจุบันดังกล่าวผู้วิจัย คณะครูตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียนจึงร่วมกันวางแผนเพื่อพัฒนานักเรียนโดยมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา คือ 1) ใช้กระบวนการพัฒนาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) 2) จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ให้กับนักเรียน 3) ใช้หลักการมีส่วนร่วมจาก นักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวไว้ด้วยกัน 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 ฝึกปฏิบัติให้เป็นกิจวัตร กลยุทธ์ที่ 2 สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 3 สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม เชิดชูและยกย่องคนดี กลยุทธ์ที่ 5 ความร่วมมือระหว่างครู

ผู้ปกครอง และชุมชน กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจำนวน 15 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมสมุดบันทึกความดี กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม รักการอ่าน แทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ แทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบพระพบธรรม ค่ายพุทธบุตร กิจกรรมคุณธรรมวันศุกร์ การสร้างวินัยเชิงบวก กิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม คนดีศรีแก้ว กิจกรรมเยาวชนต้นแบบ ภาควิชาผู้ปกครอง เยี่ยมบ้าน 100% และได้กำหนดวงรอบในการพัฒนาเป็น 2 วงรอบผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของนักเรียนโรงเรียนแกดำวิทยาคารโดยใช้กลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์ ทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเลื่อมใสศรัทธาในการปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเป็นนิสัย นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาชั้นเบื้องต้นคือ ปฏิบัติอยู่ในหลักศีลธรรมอันดีงาม มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ประพฤติตนปฏิบัติตนเป็นคนดี โดยเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ มีความเมตตากรุณา รู้จักประหยัดทรัพย์สิ่งของ มีความรักและหวงแหนต้องการสืบสานและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม วิถีประชาชนคนไทย ซึ่งพฤติกรรมนักเรียนส่วนใหญ่ที่เห็นได้ชัดเจน คือการเดินแถวเพื่อเคารพธงชาติการตั้งใจทำกิจกรรมหน้าเสาธง การเข้ารับบริการต่างๆ เป็นไปตามลำดับก่อนหลังไม่แย่งชิงกัน ปฏิบัติตนทำความสะอาดห้องเรียนเป็นประจำทำให้ห้องเรียนสะอาดอยู่เสมอทุกวัน ไม่มีการขโมยสิ่งของแสดงถึง นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานระบบกลุ่ม ทุกคนทำหน้าที่ตนเองอย่างเต็มที่แสดงถึงความสามัคคีช่วยเหลือแบ่งปันกันช่วยเหลือครู มีจิตอาสาอยากช่วยเหลือส่วนรวม มีความรักความเห็นใจกัน เห็นได้จากการทะเลาะวิวาทลดลง แทบไม่ปรากฏให้เห็น พุดจาสุภาพมากขึ้น การพูดคำหยาบลดลง การใช้ถ้อยคำไพเราะของอย่างประหยัด รู้จักอดและออม

เห็นได้จากการมีเงินออมตามโครงการธนาคารโรงเรียน แสดงว่ากลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์ที่ทางคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของโรงเรียนได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนนั้นประสบผลสำเร็จสังเกตได้จากระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ก่อนและหลังการพัฒนา นั้นเพิ่มขึ้นเป็นที่น่าพอใจในทุกด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมแต่ละด้าน ก่อนการดำเนินการพัฒนามีค่าเฉลี่ย จากครู 3.50 ผู้ปกครอง 3.49 ระดับปฏิบัติปานกลาง จากนักเรียน 3.69 อยู่ในระดับมาก และหลังการดำเนินการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย จากครู 4.49 ผู้ปกครอง 4.38 จากนักเรียน 4.49 ระดับปฏิบัติมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาวิธีการ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนไทย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก
2. ควรศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กับนักเรียนในช่วงชั้นอื่นๆ ต่อไป
3. การพัฒนาเด็กและนักเรียนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ควรที่จะศึกษากระบวนการหรือวิธีการที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่ไปกับหลักสูตรการศึกษาปัจจุบัน โดยแยกหลักสูตรด้านคุณธรรมจริยธรรมออกมาต่างหากเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตั้งแต่เด็กจนเกิดความเคยชินเป็นนิสัยต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ เพราะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ และเมตตาให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง

จากท่าน ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก ดร.สมบัติ ฤทธิเดช อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิน นารามิรมย์
ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.อรรณ ชัยกระเดื่อง ผู้ทรง
คุณวุฒิการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำให้ข้อ
เสนอแนะตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ตลอด
ระยะเวลา ในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่งไว้ ณ
โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. มหาสารคาม :
อภิชาติการพิมพ์.
- ศีลธรรม โพนะทา. (2546). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นโรงเรียน
บ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- อเนก แท้สูงเนิน. (2547). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้าน
ความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัด
ของนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอ
ชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**